

Solna kyrka

© Stockholms stift
Stockholm 2008
www.svenskakyrkan.se/stockholmsstift
info.stockholmsstift@svenskakyrkan.se

Solna kyrka

Solna församling och kontrakt, Stockholms stift

Prostvägen 14, Solna socken och kommun, Stockholms län, Uppland

Solna kyrka byggdes som en **romansk rundkyrka** på 1180-talet. **Rundkyrkan** var ursprungligen murad som en **kastal** i tre våningar, försedd med trekvartscirkelformat **kor** och sydportal med **poster** av sandsten. Under 1200-talet byggdes ett nytt rakslutet **kor** i två våningar som valvslogs omkring 1300 med ett **höggotiskt kryssvalv**. Under samma århundrade valvslogs även **rundhuset** med ett kupolformat tegelvalv med samma klöverbladsformade ribbor som **korvalvet**. Samtidigt har östra delen av **långhuset** uppförts och försetts med ett ursprungligt valv som vilar direkt på murarna. **Vapenhus** byggs framför sydportalen. Genom ett flertal om- och tillbyggnader under medeltiden fick kyrkan sin nuvarande prägel. Omkring 1450 försågs kyrkan med kalkmålningar av Albertus Pictor (ca 1445–ca 1507). Mot slutet av samma århundrade uppfördes **sakristian** på **kor**ets norra sida. Kyrkans skyddshelgon är S: t Martin.

Solna kyrka är skyddad enligt 4 kapitlet lagen om kulturminnen och ingår i område av riksintresse för kulturmiljövården.

HISTORIK

Solna benämns i samband med en biskopsvisitation 1303 som *Solnō* men kallas redan på 1400-talet för Solna. På 1100-talet avsattes mark till kyrka och prästgård genom en ombildning av någon av de större byarna eller gårdarna, vilken sedan också fick ge den nya sockenbild-

ningen sitt namn. Prästgården, vars marker tidigare var mer vidsträckta än nu, omfattade en stor del av det som är Norra Begravningsplatsen och södra hälften av Hagaparken. Solna socken innefattade även det som nu är Stockholms malmar, Djurgården, halva Lidingö samt Sickla i Nacka. Solna blev till en början moderförsamling för de flesta Stockholmskyrkor inklusive Storkyrkan. Först 1529 ändrade Gustav Vasa på förhållandet och Storkyrkan blev huvudkyrka. 1963 delades församlingen i Solna och Råsunda församlingar, som 2008 återigen blev en med namnet Solna församling.

Solna kyrka är tillsammans med Munsö och Bromma de enda **rundkyrkorna** i Mälardalen, alla uppförda på 1100-talet och sedan 1942 belägna i Stockholms stift. Solna låg ursprungligen på en holme med vattenväg mot det vi nu kallar Brunnsviken. Kyrkans nedre våning hade religiös funktion medan de två övre våningarna kunde användas som skydd och försvar. **Rundhusets** troligen trekvartscirkelformade **kor** ersätts redan före 1225 med ett rektangulärt, rakslutet **kor** i två våningar.

Omkring 1300 slås **kor**ets **kryssvalv** med en form som liknar Riddarholmkyrkans **höggotiska** valv, utförda strax före 1300. Under 1300-talet byggs **långhus** i väster som valvslås samtidigt som **rundhusets** kupolliknande valv slås. Under 1400-talets första del förlängs **långhuset** med ett parti som **tunnvälvs** liksom det tillbyggda **vapenhuset** i söder och en kryssvälvd **sakri-**

stia byggs i norr. Omkring 1450 pryds kyrkorum och vapenhus med kalkmålningar av Albertus Pictor, varav kyrkorummets väggar och valven senare överkalkas. Under 1700-talet byggs två gravkor till, det Poluska i öster 1708 och det Langeska i söder på 1780-talet.

I kyrkans närhet ligger Ulriksdal och Karlberg, båda kungliga slott, vilket präglat socknens och kyrkans historia, främst genom Magnus Gabriel de la Gardie som blev kyrkans mecenat under 1670-talet.

BESKRIVNING

Omgivningen

Omgivningen har ända fram till modern tid varit lantlig med prästgårdsängar och skogar som närmaste grannar. I dag är Solna en av landets till ytan minsta kommuner med en befolkning på 57 000 invånare. Solna kyrka är belägen söder om Stockholms norra begravningsplats och norr om Karolinska sjukhusets bebyggelse, inte långt från gränsen mellan Solna och Stockholm. Området omges av trafikleder som E3, E4 och E20 och den starkt trafikerade Solnavägen. Kyrkogården med sin rikliga växtlighet utgör därför tillsammans med Norra begravningsplatsen en rofylld kontrast till den intensiva omgivningen. Granne med kyrkan ligger prästgården med tillhörande trädgård, där Alfred Nyströms skulptur av Johan Olof Wallin, 1809 kyrkoherde i Solna, är placerad.

Kyrkomiljön

Kyrkogårdens äldsta del utgör området mellan kaplansgården och prästgården. Det präglas av lummighet med höga lindar samt av konst- och kulturhistoriskt märkliga gravmonument. Här

vilas kända personer ur vår historia som kemisten Jöns Jacob Berzelius, författaren Carl Jonas Ludvig (Love) Almquist och författaren Artur Lundkvist.

Från 1860-talet och framåt har kyrkogården byggts ut ett flertal gånger och kaplansgården från 1726 ligger numera inom kyrkogården. I sydväst finns ett fristående gravkor, byggt i sena 1800-talets putsarkitektur, över Regis Cadiér, fransk kock som lät bygga och starta Grand Hotel 1874. I nordväst ligger ett gravkor byggt i granit i jugendinspirerad form över skeppsredare Axel Johnson och hans familj.

Kyrkogården utvidgades österut under 1920-talet i en stram klassicistisk form med björk som inslag i stomplanteringen. Arkitekt var Ester Claesson (1884–1931), en av landets första kvinnliga trädgårdsarkitekter. Arbetslösa byggde stenvallen utmed Solna kyrkväg under åren 1938–40. På kyrkogårdens nyare del vilas bl a konstnär Olle Olsson-Hagalund och skådespelaren Edvin Adolphson. 1971 invigdes minneslunden, ritad av landskapsarkitekt Sven Hermelin (1900–1984). Den ligger på en platta i kyrkogårdens södra hörn.

Klockorna hängde tidigare i en klockstapel på kyrkogården, men flyttades efter en brand 1723 till kyrkans torn. Där hänger nu en klocka från 1500-talet med ryskt ursprung, en storklocka gjuten 1583 och omgjuten 1889 samt en mellanklocka som möjligen göts första gången 1210 och göts om 1883.

Kyrkobyggnaden

Kyrkan är orienterad i öst-väst. Rundkyrkan har tre meter tjocka murar av gråsten. Tegel har använts i rundtornets krön, västgavelns röste, långhusets ”bågar” samt till den profilerade

Exteriör från norr.

putslisten vid takfot på samtliga byggnadskroppar. **Vapenhusets gavelröste** liksom portalens omfattning och de tillbyggda **gravkorens** fasader är murade i tegel. Samtliga valv är slagna av tegel.

Exteriör

Kyrkans gråstensmurar med utstrukna fogar är oputsade och saknar sockel. Påbyggda tegelmurar är slätputsade och avfärgade i gult, senast vid renovering 2000. Tegelmurning i västgavels **röste** är slammat i ton som överensstämmer med muren i övrigt. Putsade partier på **långhus** och **gravkor** har låg gråstenssockel. Samtliga

Exteriör från söder.

Exteriör från öster.

fönsternischer är slätputsade och avfärgade i brunockra och fönstersnickerierna är målade i ekimiterande färg, senast 2000. Samtliga tak är täckta med kopparplåt.

Västportalen, huggen i sandsten 1637 för Karlbergs slott med Gyllenhielms och Ribbings vapen, flyttades till Solna kyrka 1674. Den konserverades och ströks som tidigare med grå linoljefärg vid renoveringen 2000. Den med portalen troligen samtida ekporten har originalbeslag i järnsmide. Fastmurat på västgaveln, till vänster om portalen, sitter ett **epitafium** av målad sandsten över komministern i Solna, Peter Ahlberg, död 1728. På väggen till höger sitter en kalkstenstavla som berättar kyrkans historia. Över

portalen finns ett runt fönster vars ornamentala glasmålning från 1928 av Oscar Brandtberg (1886–1957) nu täcks av ett yttre skyddande glas. Längs vapenhusets östmur finns en på 1700-talet utvändigt murad trappa som leder in till rundhusets gamla trapplopp. Kyrkans fönster mot norr är upptagna på 1770-talet, då samtidigt fönstren mot söder förstörades.

Interiör

Genom västportalen kommer man till ett mindre vindfång med kalkstenshäll på golvet, putsade väggar och fyllningsdörrar målade i brunt. Långhusets västra del med tunnvalv är från 1400-talet. Härifrån leder trapplan och trappa i kalksten samt handikapphiss ned till kyrkorummets nivå och trätappa upp till orgelläktaren. Väggar och tak är av vitlaserad träpanel. I nedre delen av vapenhuset finns plats för ytterkläder, förråd, wc och brudkammare, allt inrett vid restaureringen 1988.

Genom glasade, svängdörrar kommer man in i kyrkorummets långhus med mittgång av kalksten och numera sex stycken infällda gravhällar. Några flyttades till koret 1928. Till de ovanligare hör en gravhäll av kalksten från

Interiör mot väster.

1744 med solros i relief över Sven Brehmer, trädgårdsmästare på Karlbergs slott. Golv under bänkar och bänksockel är av ek. Samtliga valv i kyrkan bär spår av medeltida kalkmålningar av Albertus Pictor, framtagna och restaurerade 1928.

Bänkar målade med äggoljetempera i grönt med förgyllda inläggningar samt brun överliggare och invändig målning i ljusgult, tillhör den senaste restaureringens färgsättning, men följer tanken från 1928 års restaurering. Förutom en period mellan 1873–1928, då kyrkan hade öppna, brunmålade bänkar, har kyrkan haft slutna bänkar, åtminstone sedan 1670-talet.

Läktarunderbyggnad är inklädd med ljust målad träpanel. Läktaren har två utskjutande partier för kören.

Långhusets ursprungliga valv vilar direkt på murarna. På norrväggen sitter ett epitafium skulpterat i trä, målat i svart och vitt över Peter Roshemius, Magnus Gabriel de la Gardies hovmedicus, begravd i kyrkan 1674. Konstnären är sannolikt Nicolaes Millich, som var verksam under 1600-talet hos Magnus Gabriel de la Gardie på Karlbergs slott.

Millich har utfört minnestavlan i koret av sandsten med omgivande skulpturer i stucc, uppsatt 1674 över Carl Carlsson Gyllenhielm, gift med Christina Ribbing och ägare till Karlbergs slott under den tid då kyrkans västportal ännu fanns där.

På södra väggen sitter ett epitafium skulpterat i trä, målat i svart och vitt över Hans Goldberg, inspektör, utfört av en till Burchardt Precht närstående konstnär. En beskuren oljemålning med motivet Efter korsnedtagningen och baksida med Törnekröningen signerad ”H. M. 1543” Hans Mielich är infälld i epitafiet. Målningen är troligen ett krigsrov från Bayern 1632,

som ingått i drottning Kristinas tavelssamling. I kyrkan hänger sex **begravningsvapen** från 1600-talet och ett från 1800-talet samt tavlor från 1500-, 1600- och 1700-tal. En **korbank** av italiensk valnöt, rikt skulpterad och under 1800-talets senare hälft ombyggd av en **renässanskista**, är sedan 1928 omålad, tidigare svart.

Rundhusets sydportal är den äldsta ingången. Rummet täcks av ett kupolliknande valv med klöverbladsformade ribbor. Från mitten utgår åtta strålar radiärt, varav fyra går från **hjäsan** ned till **anfanget** och bildar ett kors med axlarna i norr, söder, öster och väster.

Ett fönster mot norr har en glasmålning av Arne Hallén (1890–1974) som är inspirerad av J O Wallins psalmer. I **rundhusets** södra del står kyrkans skyddshelgon S: t Martin till häst. Trä-

skulpturen är troligen ett svenskt arbete från slutet av 1400-talet, liksom madonnaskulpturen med barnet från ett trekantigt Mariaskåp, vars ena dörr med målningar återstår. Båda skulpturerna återfördes till kyrkan och ställdes upp i **koret** i samband med restaureringen 1928 efter närmare 90 år på Statens Historiska Museum.

Predikstolen är snidad i trä med ursprunglig **polykromi** i gråvitt, rött, blått och guld, framtagen 1928. I korgens nischer står statyetter som föreställer Kristus och **de fyra evangelisterna**. Ljudtaket, som kröns av **Kristus med segerfana**, bär de la Gardies, Pfalz', Gyllenhielms och Ribbings vapen samt inskriften "Anno 1674". Predikstolen är skänkt av Magnus Gabriel de la Gardie och möjligen utförd av bildhuggaren

Interiör mot öster.

Hans Jerling (–1695), som tillhörde konstnärskretsen kring donatorn.

I **rundhuset** hänger en något förlängd nummertavla med förgylld ram i **rokoko**, tillverkad av bildhuggaren Johan Ljung, samt en nummertavla med förgylld **gustaviansk** ram och krönt sköld med tre kronor.

Dopfunten, med skulpterat underrede av trä, krönt av en **putti**, är marmorerad och förgylld samt daterad 1750 av bildhuggaren Johan Ljung (1717–1787) som samma år kompletterade predikstolens ornament. Till dopfunten hör en dopskål i delvis förgyllt silver, inköpt 1750.

Koret domineras av den altaruppsats som utfördes 1666 av bildhuggare Hans Jerling och bestodades av rikskanslern Magnus Gabriel de la Gardie. Från den tiden är även Karl X:s och Hedvig Eleonoras vapen, som tidigare markerade de två främsta, kungliga bänkarna, men nu hänger på södra muren i **triumfbågen**. Altaruppsatsen är snidad i trä och ramar in två målningar i olja på träpannå av nederländskt ursprung. Den övre tavlan framställer Marias kyrkogång och den undre återger herdarnas tillbedjan. Altaruppsatsen kröns av en i trä snidad madonna, daterad till 1500-talets senare del. Altarbordet

Interiör mot **koret** i öster.

murades av tegel 1928 och försågs med skiva av kalksten. Samtidigt byggdes ny **altarring** med ramverk och fyllningar.

Korets tegelvalv är från omkring 1300 och kyrkans äldsta. Kryssvalvet är slaget på stick med spetsbågiga **sköldbågar**, svagt överhöjda kupor och strålar med klöverbladsformad genomskärning. Formen liknar Riddarholmskyrkans valv, som slogs strax före 1300. Bakom altaret, finns två väggnischer på norra sidan och ett träinklätt skåp på södra sidan. I **koret** står tre rikt snidade stolar i italiensk valnöt från 1600-talet, med rygg och sits av gyllenduk, skänkta av Karl XV.

Sakristian i norr uppfördes vid 1400-talets slut, då även kryssvalvet av tegel slogs. Det har femkantiga ribbor av kupolformad typ. Dörren i östmuren är ett förstorat, ursprungligen medeltida fönster, medan norra fönstret togs upp vid restaureringen 1926. Ett målat furuskåp från 1600-talet används som kassaskåp och textilskåp. Två gråmålade skåp och ett bord målat i grågrönt är tillverkade 1926 och ritade av arkitekt Erik Fant (1889–1954). Sex stolar från 1700-talet, klädda med svart tagetyg och målade i grågrönt 1926, har tillhört det Poluska **gravkoret**.

Vapenhuset i väster uppfördes under 1400-talets förra hälft, då även **tunnvalvet** slogs. Av de i kyrkorum och **vapenhus** omkring 1450 utförda kalkmålningarna av Albertus Pictor, återstår **vapenhusets** bildsvit – *Ars moriendi* – om en ung man som på sin dödsbädd uppvaktas av himmelens och helvetets representanter. Till skillnad från kyrkorummets väggar och valv är de aldrig övermålade, men däremot hårt restaurerade 1872 och 1928. Varsammare restaureringar har gjorts under 1900-talets senare del.

Kyrkans ljusredskap består av en malmkrona med 24 armar som hänger i **kor**et samt tre mindre malmkronor av samma typ, alla tillverkade av Johan Fahlsten 1749. De ersatte ljuskronor från 1670-talet skänkta av Magnus Gabriel de la Gardie. Två kristallkronor, varav en hänger i **sakristian**, är från tidigt 1700-tal. Ljusarmar av mässing med tre armar respektive en pipa är alla från 1600-talets slut. Ljustakar av silver med två pipor är från 1700-talets förra hälft.

Övriga inventarier

I kyrkan finns delar av en medeltida dopfunt av kalksten från cirka 1300. **Kalk**, **patén**, oblatask och vinkanna i förgyllt silver är samtliga skänkta 1708 av drottning Hedvig Eleonora. Ett **sockenbudstyg** i silver är även det skänkt av Hedvig Eleonora. **Kalkkläde** från 1600-talets slut av ljusröd bleknad **atlas** har rika guld-, silver- och silkesbroderier och bård med ornamentik. **Antependium** av vitt siden, broderat med guld och blått silke och **mässhake** av vitt siden med kors i guld samt **pulpetkläde** av grönt siden med broderi är samtliga utförda av Licium 1928. Äldre biblar och böcker förvaras i **sakristian**.

KULTURHISTORISK KARAKTERISTIK

Solna kyrka är en av Mälardalens tre **rundkyrkor**, alla från 1100-talet. Förutom den religiösa funktionen kan byggnaden ha använts för olika typer av försvar. Kyrkan har utgjort centrum i en socken som under hela medeltiden omfattade även Stockholms malmar, Djurgården, halva Lidingö och Sickla i Nacka.

Ägare till Karlbergs och Ulriksdals slott, belägna inom socknen och representanter från

kungahuset har som mecenater satt avtryck i kyrkans byggnadshistoria och inredning under 1600-tal och tidigt 1700-tal. Av Magnus Gabriel de la Gardie bekostade arbeten återstår västportal i sandsten, altarpopsats av Hans Jerling, predikstol, minnestavlor och **epitafier**. Drottning Ulrica Eleonora har bekostat Poluska **gravkoret** samt den efter branden 1723 återuppförda tornhuven på **rundhuset**. Under 1700-talets mitt doneras dopfunt, ljusredskap samt kyrksilver och kyrkorummet tillförs gravstenar och **begravningsvapen**.

Kyrkans exteriör präglas av det sena 1800-talets restaurering med synliga gråstensmurar och kalkputsade tegelpartier. Tanken bakom 1928 års restaurering präglar ännu kyrkorummet genom att de medeltida kalkmålningarna togs fram, predikstolens ursprungliga färger återtogs, bänkinredningen återigen gjordes sluten, flera glasmålningar kom till och nya fönstersnickerier med ofärgat glas sattes in. Under senare delen av 1900-talet har flera omgestaltningar av funktionella skäl genomförts. Den nuvarande orgelläktaren byggs och läktarunderbyggnaden tillkommer samt inredningen i västra **vapenhuset** nyordnas helt.

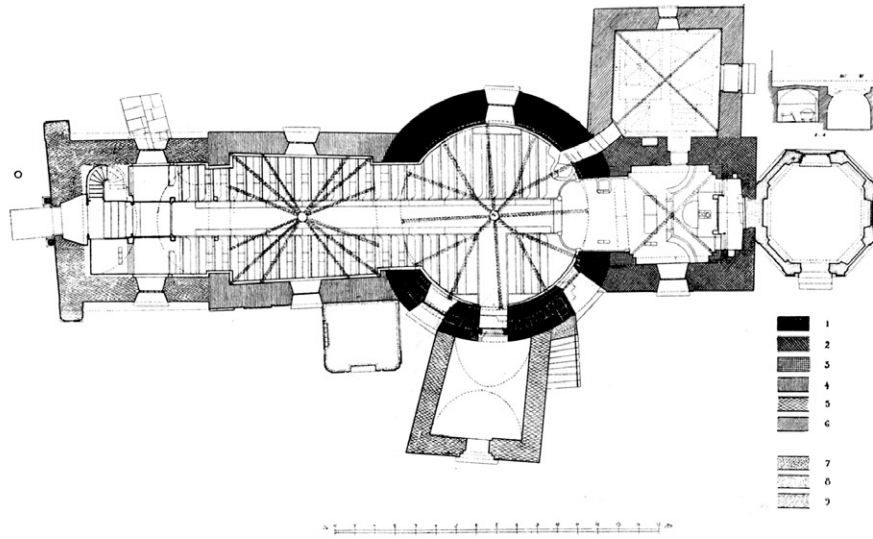
Solna kyrkogård, särskilt dess äldsta del, präglas av höga lindar samt konst- och kulturhistoriskt märkliga gravmonument över betydelsefulla personer i vårt lands historia. Utvidgningen av kyrkogården mot öster präglas av stram **klassicism** med björk som **stomplantering**, utformad av trädgårdsarkitekten Ester Claesson. Minneslunden i söder har gestaltats av landskapsarkitekten Sven Hermelin.

Solna kyrka och kyrkogård utgör tillsammans med prästgård, **kaplans-** och falkenerarboställe från 1700-talet en unik miljö.

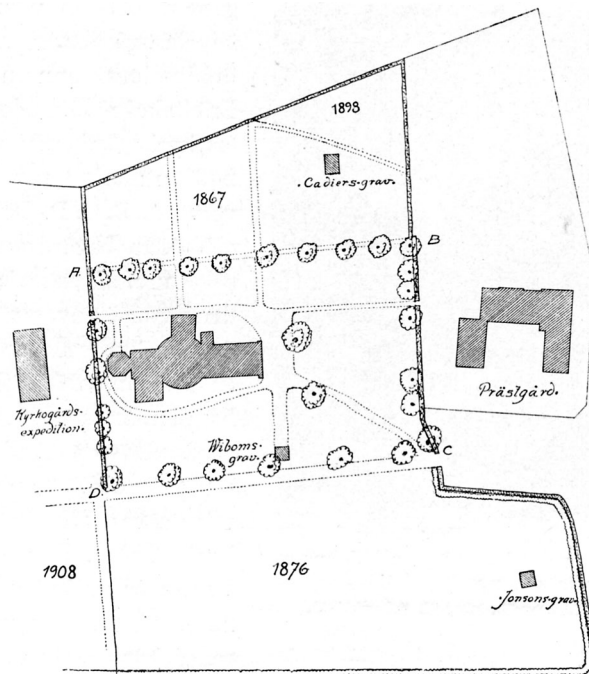
Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- kyrkogårdens övergripande arkitektoniska gestaltning med kvarter, grusgångar, murar och **stomplantering** med växtlighet av olika ålder och från olika stilperioder
 - kyrkogårdens konst- och kulturhistoriskt märkliga **gravkor** och gravmonument över betydelsefulla personer i vårt lands historia
 - **rundkyrkan** som en unik byggnadstyp i Mälardalen
- byggnadens murverk utgör ett oersättligt dokument om byggnadens historia och sin tids byggnadsskick
 - exteriörens opputsade gråstensfasad och **rundhusets** kupol och tornhuv
 - inredning och inventarier av hög konstnärlig kvalitet från svensk **stormaktstid** och 1700-tal med kungahuset och adeln som mecenater
 - fragmentariskt bevarade kalkmålningar av Albertus Pictor utgör ett omistligt dokument.

ORIENTERINGSPLANER

Plan av Solna kyrka mot norr. Uppmätning 1920 av W Jeftanowitch, reviderad 1928.
Ur Sveriges kyrkor.

Kyrkogårdsplan. Uppmätning 1920.
Ur Sveriges kyrkor.

KRONOLOGI

År	Händelse	Källa
1180-tal	Rundhuset uppförs av gråsten med halvcirkelformat kor i öster. Sydportal med rundbågig omfattning och sandstens poster .	Brandel 1928
Före 1225	Ett rakt avslutat kor i två våningar ersätter äldre kor . Rundbågig dörröppning till sakristia med medeltida järnbandsbeslagen ekdörr och smidd ring med stiliserade djurhuvuden. Glugg i ko rets övervåning mot söder.	dito
Omkring 1300	Korets kryssvalv slås på stick med spetsbåriga sköldbågar , svagt överhöjda kupor och klöverbladsformade strålar. Formen liknar Riddarholmskyrkans strax före 1300 utförda valv av höggotisk karaktär. Fot från dopfunt, förvaras i vapenhuset .	dito
1300-tal	Rundkyrkans kupolliknande valv av tegel slås och långhus byggs till med kupolliknande valv av tegel.	dito
1400-talets mitt	Kyrkan förlängs åt väster med ett tunnvälv parti. Vapenhus av gråsten byggs med valv och röste av tegel.	dito
Omkring 1450	Hela kyrkorummet och vapenhuset pryds med kalkmålningar av Albertus Pictor.	dito
1400-talets senare del	Ny sakristia av gråsten byggs och valvslås med kupolliknande kryssvalv med femkantiga ribbor.	dito
1400-talets slut	Träskulpturen S: t Martin till häst.	ATA
1400-talets slut	Mariaskåp, regional verkstad.	Brandel 1928
1500-talets slut	Triumfbågen och bågen mellan rund- och långhus förstoras	dito
1666	Altaruppsats utförs av Hans Jerling.	ATA
1673–74	Kyrkan restaureras med Magnus Gabriel de la Gardie som mecenat. Rundkyrkans tornhuv uppförs. Sandstensportal flyttas från Karlbergs slott och sätts upp i väster. Ny predikstol och nya bänkar tillverkas. Minnestavlor, epitafier , begravningsvapen och ljusredskap tillförs kyrkan.	Brandel 1928
1701	Kyrkogården utvidgas och drottning Ulrica Eleonora låter uppföra bogårdsmur .	dito

År	Händelse	Källa
1708	Drottning Ulrika Eleonora låter uppföra det Poluska gravkoret i öster.	Brandel 1928
1723	Tornhuv och kyrktak brinner ned till murarna.	ATA
1724	Ulrica Eleonora bekostar restaurering och nuvarande tornhuv uppförs.	Brandel 1928
1750	Dopfunt tillverkas av Johan Ljung.	ATA
1772	Ursprungliga fönster förstoras. Möjligen var det vid detta tillfälle som kyrkorummet kalkades vitt invändigt och rundhusets mur putsades utvändigt. Kyrksilver, ljusredskap, gravstenar och begravningsvapen tillförs kyrkan.	Brandel 1928
1780-talet	Johan Langes gravkor byggs till i söder.	dito
1808	Tornhuvén kläs in med plåt.	Solna kyrka 1990
1825	Sydöstra fönstret tas upp.	Brandel 1928
1847	Långhusets båda nordfönster tas upp.	dito
1867–1899	Kyrkogården utvidgas i omgångar.	dito
1872	Interiören restaureras, nytt golv, nya öppna bänkar, värmeledning med inbyggd röckanal i nyuppförd trappgavel i väster.	dito
1883	Yttre och inre restaurering då rundhusets utvändiga puts avlägsnas, sockelmarkering saknas, putsdragen list under takfoten avslutar murarna, långhusets tegeltak byts mot plåt.	dito
1908, 1919, 1920	Kyrkogården utvidgas.	dito
1926	Två murade gravar påträffas under sakristians golv.	dito
1928	Restaurering, arkitekt Erik Fant. Golv i kyrkorummet sänks till ursprunglig nivå. Kyrkorummets medeltida kalkmålningar tas fram av konservator A Hällström. Predikstolens äldre färger tas fram. Ny altarring , bänkinredning och dörr i väster mot kyrkorum. Ornamental glasmålning i västgavelns rundfönster, glasmålning i rundhusets sydöstra fönster till minne av Olaus Petri, utförd av konstnären Oscar Brandtberg. Nya fönster med trä- och blyspröjs samt ofärgat glas, ny port i södra vapenhuset . Långhusets yttre puts knackas ner och fasadernas tegelytor slammats.	dito

År	Händelse	Källa
1966	Omgestaltning av kyrkorummets västra del, arkitekt Rolf Bergh. Fyra bänkar tas bort. Läktaren rivs och ny orgel placeras nere i kyrkorummet. Golv och ny trappa läggs med grå kalksten. Väggar och valv rengörs och konserveras.	ATA
1987–88	Restaurering, arkitekt Uno Söderberg. Nytt västparti byggs med orgelläktare, läktarbarriär och läktarunderbyggnad. Nya målade bänkar med slutna bänkkvarter med ekgolv byggs. Värmesystem läggs i golv och under bänkar. Väggar och valv samt altarpopsats, Mariaskåp, sol med strålar, dopfont, predikstol, S:t Martinskulptur, sju vapensköldar och två epitafier rengörs och konserveras av konservator Lars Göthberg.	dito
1991	Ny orgel med 27 stämmor byggs av Walter Thür.	dito
2000	Restaurering av exteriören, Jacob Hidemark & Martin Stintzing Arkitekter. Omputsning och avfärgning av tegelfasader, översyn av gråstensmurar, portar, fönsterplåtar, grindar och grindstolpar samt konservering av sandstensportal.	SLM
2004	Ljusbärare av svartmålad plåt placeras på kyrkogården utanför västportalen.	dito

KÄLLFÖRTECKNING

ATA Antikvarisk-topografiska arkivet
SLM Stockholms läns museum, arkivet

Bergström, P, *En vägvisare till Albert Målares kyrkor*, Helsingborg 1992

Brandel, S, Solna kyrka. *Sveriges kyrkor*, Stockholm 1928

Nilsson, C, *Kyrkguiden. Uägledning till kyrkorna i Stockholms stift*, Stockholm 2001

Stenberg, R, *Solna kyrka*. *Upplands kyrkor III*, Uppsala 1946

Svenskt konstnärslexikon 1957